

ISSN: 1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 4, Article Number: 4C0125

HUMANITIES

Received: September 2010

Accepted: October 2011

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

Ferhat Korkmaz

Batman University

korkmaz1871@hotmail.com

Batman-Turkey

EDİP CANSEVER'İN ŞİİR HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

ÖZET

İkinci Yeni şiir hareketi Türk şiirinin gelişimi açısından önemli bir aşamadır. Edip Cansever, İkinci Yeni şiirinin öncü şairlerindedir. O, şiir hareketi içinde poetik görüşleriyle dikkat çeker. Cansever, gerek yazdığı denemelerde, gerekse kendisiyle yapılan mülakatlarda şiir görüşünü ifade etmiştir. Her ne kadar bu konuda bağımsız poetik bir eser meydana getirmemişse de çoğunlukla şiirde anlam, düşünce, biçim, gelenek gibi konular üzerinde durmuştur. Bu düşünceleriyle şiir sanatı bakımından modern görüşlere sahiptir. Çalışmada Cansever'in poetik görüşlerini farklı başlıklar altında ele alıp değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Edip Cansever, İkinci Yeni, Şiir, Poetika

EDIP CANSEVER' S OPINIONS ABOUT POETRY

ABSTRACT

The İkinci Yeni poetry movement is an important step for development of Turkish poetry. Edip Cansever is a leading poet of the İkinci Yeni poetry. He is especially noteworthy with his poetic view. Although he did not leave any complied work on his poetic view, he expressed especially through his essays and interviews. In these miscellaneous, he revealed his conception on the meaning, understanding, form and the traditions of the poetry. He has views of modern thinking in terms of poetry. In these work, it is intended to evaluate elaborately Cansever's poetic view under headings.

Keywords: Edip Cansever, İkinci Yeni Movement, Poetry, Poetics

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Türk edebiyatında şiir görüşünü ifade eden ilk eserler olarak Şuara Tezkireleri karşımıza çıkar. Bunlarda şairlerin hayatlarının yanı sıra şiir sanatları da ele alınıp değerlendirilirdi. Modern anlamda ise şiir görüşü üzerinde ilk duran şairimiz Necip Fazıl'dır. O şiir görüşü için ilk defa "poetika" ifadesini kullanmış, Çile'de "Poetika" adlı yazısıyla şiir görüşünü derli toplu olarak dile getirmiştir. Ahmet Haşim'in *Piyale*'ye yazdığı Ön Söz ve Garip Hareketinin manifestosu, edebiyatımızda şiir üzerine düşüncelerin yansıtıldığı ilk derli toplu poetik metinlerdir. Yahya Kemal'in çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı denemeler ve Yedi Meşalecilerin bir araya gelerek oluşturdukları Yedi Meşale kitabına koydukları ortak beyannameyi de unutmamak gerekir.

1950 sonrası edebiyat ortamında, şairler şiir görüşlerini ortaya koymayı bir zorunluluk olarak görmüşlerdir. Türk şiirinde İkinci Yeni Hareketiyle birlikte poetik görüşler daha geniş bir biçimde ifade edilmeye başlanmıştır. Poetik görüşlerin ortaya konmasında Muzaffer Erdost, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç, Ece Ayhan, Hüseyin Cöntürk, Orhan Duru, Asım Bezirci gibi şair ve yazarların etkin rolleri vardır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmada Edip Cansever'in şiir görüşü ele alınıp incelenmiştir. Amaç, İkinci Yeni Şiirinin karanlık noktalarını aydınlatmak ve Türk şiirindeki önemli bir dönüşümün aktörlerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu bakımdan Edip Cansever'in şiir görüşünün incelenmesi, Türk edebiyatında 1950'li yılların sanat ortamı hakkında önemli fikirlerin edinilmesini sağlayacaktır.

3. ANA KONU (MAIN TEXT)

Edip Cansever, yazdığı ilk eserlerden sonra (*İkinci Üstü, Dirlik Düzenlik*) poetik görüşlerini ifade etmeye başlamıştır. Onun çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı yazılar ve kendisiyle yapılan mülakat ve röportajlarda şiirle ilgili düşüncelerini açıkladığını görüyoruz. O, bağımsız poetik bir eser oluşturmamıştır. Genellikle *Yeditepe, Papirüs, Dost, Yelken, Varlık* adlı dergilerde yazdığı yazılarda görüşlerini ortaya koymuştur. Çalışmamızda Edip Cansever'in şiir hakkındaki görüşlerini yazılarından yola çıkarak ve konu tasnifi yaparak ele alacağız.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSION)

4.1. Şiir ve Şair (Poetry and Poet)

Edip Cansever (1959c), evreni anlamının yolunun şiirden geçtiğini belirtir. "Çünkü ben gizleri kurcalamak, insanlar hakkında bir yoruma, ama kendimden başlayan bir yoruma varmak istiyorum. Şiirse bu denklemin ilk meçhulünü çözüyor: Ne olduğumu, nice olduğumu bir o gösterebiliyor ancak. Bu böyle olunca işler de kolaylaşıyor; başka benlerle ilgiler kurmak hakkını kazanıyorum." (s.7) diyerek şiir yazmaktaki amacını dile getirmiştir. Şair olarak Cansever, kozmik evrende kendini sürekli bir öğrenme içinde görür. Çünkü şairin kendini yenilemesi ve şiirine daima kaynaklık edecek bilgileri toplaması gerekir: "...ben sürekli olarak kavrama hâlinde sayıyorum kendimi." (Fethi Naci 1960, s.20)

Şairin daimi bir var oluş içinde olduğundan kendini kavramakta güçlük çektiğini "Hatta kendi şiirlerimi bile anlamıyorum ben. Onlar hiçbir şey anlatamadıkları için değil, benliğimi ortaya koydukları için; şu her mısradada biraz daha yadırgadığım benliğimi..." (Cansever 1959c, s.6) şeklindeki ifadeleriyle dile getirir. Şair öz varlığıyla görünmeyi istemektedir.

Şiir teknik bir kurgudur. "İyi şiirler yazabilen bir şair, bu iyiği aynı zamanda önemli kılmak yeteneğini de elde ediyor. Önceleri bazı isteklerin, bazı belirtilerin (tezahür) biçimlenmesi olan şiir, sonraları bu isteklerin, bazı düşünce kalıplarına dökülmesiyle güçleniyor. Bence bu, bir bilince varma dönemidir; yani şairin salt estetik bir bildiriyle yetinemediği dönem." (Cansever 1959b, s.4) Şair yalnızca estetik kaygı ve ilhamla şiirini oluşturamaz. "Şiir yazan kişi şiir üzerine düşünür. Bu düşündüklerini de her fırsatta açıklamak ister. Sanatçı bir bakıma tedirgin adamdır. Bundan kurtulmak için de konuşmaya, yani düşündüklerine bazı kelimeler giydirmeye mecburdur." (Cansever 1959c, s.6)

Cahit Sıtkı ve Orhan Veli gibi kendisiyle çağdaş olan şairler yaşama sevincini işlemişlerdir. Ancak bu şairlerin işledikleri sevinç, kısa süreli değişimlerin, sıradan kişiliklerin his ve düşünce dünyasının derinliğinden öteye geçememiştir. Her ne kadar bu yazar ve şairler tedirgin ve sıkılgan kişiler olsalar da yaşama sevincine tutunmuşlardır. Cansever, kendini bu şairlerle karşılaştırarak şöyle der: "Bence, yaşamayla düşünceyi birbirinden ayıramıyorum. Böylece evrenden evrenle ilgisizliğe kadar kocaman bir sıkıntı oluyor şiirim." (Menemenlioğlu 1960, s.8) Cansever'den önceki şairler yaşama sevinci ve düşünceyi birbirinden ayırmışlardır. Oysa Cansever, bunları birbirinden ayırmaz.

Şairin bir tecritten çok kendine yönelmesi gerektiğini ifade eden Cansever, yalnızlığın gerekli olduğunu vurgular. Buradan hareketle şairin karşısına çıkan ilk varlık "ben" oluyor. Bu durumda şair her şeyde kendine benzer bir şeyler bulduğu gibi başkalarının da kendisinde bir şeyler bulmasına alan hazırlar. "Ne günlük olaylara inanmak, ne de günlük olayların dar sınırından kurtulup ölümsüz bir öze yönelmek!" (Menemenlioğlu 1960, s.8) sıkıntıyı ortadan kaldırır. Bu yüzden şairin "ben"ini toplumsal çıkmazlardan en kişisel bunalımlara kadar kurcalaması gerekir. Cansever için sıkıntı, sözcüklerin eyleme geçişinin bir gereğidir. "Şiirlerime yerleşen her sözcük ancak bir sıkıntıya bulandıktan sonra eyleme geçebiliyor." (Menemenlioğlu 1960, s.8) Eyleme geçme demek, sanat eserinin ortaya konulmasıdır.

Cansever (1960b), şairin topluma kendi kimliğiyle bakması gerektiğini savunur. Şair, toplum sorunlarıyla ilgilenirse hainlikle, kendi benliğiyle ilgili yazıyorsa güçsüzlükle suçlanacaktır. Ama bu suçlamalara aldırış etmemeli; bunu eleştiri yapanların çıkmazlarına bağlamak gerekir. Şair, karşı koyandır. "... kişi karşı koymayı bilmedikçe şiir de bilemez." (s.3)

Şair aynı zamanda hem ağlamayı hem de savaşmayı bilmelidir. Troya Kralı Priamos, Truva askerlerine ölümlerinin üzerine ağlamayı yasaklamıştır. Oysa Yunan Kralı Agamemnon, askerlerinin ölümlerinin üzerine ağlamasını yasaklamaz. Priamos, ağlamanın ordusunun cesaretini kıracağına inanır. Hâlbuki Agamemnon ordudaki her askerin bir insan olduğunu ve dolayısıyla ağlama ve savaşmanın birlikte gerçekleşeceğini düşünür. Edip Cansever, Agamemnon'un tavrını doğru bulur. Şiir de karşı koymanın ve insanca duyguların birlikte yaşadığı bir nesnedir. Şair duygularını boşmamalı, onları açığa vurmalıdır. Aynı zamanda düşüncenin engin denizlerine yelken açmalıdır. (Cansever 1960b, s.11)

Cansever (1966b), genç şairlere yol gösterirken onların kendilerini gizlediklerini, bu yüzden de kurdukları şiir yapısının altında kimliklerinin, bireysel varlıklarının ve beşeri görünüşlerinin ezildiğini söyler. Genç şairlerinin bu durumda olmaları onların öz benliklerini ortaya koymanın yavaş ve doğal gelişimine özenmediklerinden ileri gelir. (s.3) Cansever (2000), şairin benini gizlemesi gerektiğini ifade eder: "Şair kendi özel kişiliğini şiirin ardında gizlemesini iyi bilmelidir." (s.89)

Benini gizlemekle özel kişiliğini gizlemek aynı anlama gelmemektedir. Buna göre ben, özel kişiliğin üstündedir. Özel kişilik yalnızca şairi ilgilendirirken "ben" şairin diğer insanlara ulaşma kimliğidir. Cansever, gençlere tavsiyede bulunurken onların "İnsanlığın ölmez değerlerini geri vermek ya da bu değerleri ya da bu değerleri yeniden aşılacak" misyonunu yüklenmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Şairin anlattığı şey, onun savunduğu şey anlamına gelmeyebilir. Şair var olanı; bir durumu, kişiyi, bir tavrı, bir yaşama biçimini sergiler. Ancak birey olduğunu unutmadan olaylara öznel yargılarıyla yaklaşabilir.

Şairin ilkin ele aldığı konular somut yaşamdan çıkarılmış olabilir. Somut yaşam eskidikçe işlenen duygular, konular genele ulaştırılır. Şair buradan iyi şiire bu yöntemle varmıştır. Somut yaşam biriktikçe şairin de birikimi gelişir. "... deneyler birikiminden çıkan şiir daha yoğun olacaktır..." (Cemal Süreya 1997, s.56) ifadeleriyle Cansever, deneyimlerle geliştirilebilen bir şiirden söz etmiştir.

Edip Cansever'e göre şiir bir içgörü eylemidir. İçgörü, şairin kişiliğinin ve değerlerinin birlikte ele alınmasıdır. Bu, şairin kendine has yanıdır. Bu açıdan her özgün şair tektir. Aynı zamanda şiire dışgörü olarak da bakmak mümkündür. Dışgörü ise, biçimsel ve dilsel benzerliklerdir. Cansever, dışgörüyü "yüzeysel" olarak nitelendirir. Dışgörü ile bakılacak şiirlerin benzerlik içinde değerlendirilemeyecek kadar ufak tefek öğeler olduğunu belirtir. (Cemal Süreya 1997, s.54)

Şairin şiirlerinin arasında önemli bir farkın olmayışı Cansever (1959b)'e göre kişilikle ilgilidir. Şiire kaynaklık eden değerler yer değiştirebilir. Cansever'e göre bu yer değiştirme "başkalık"tır. "Başkalık ise kişiliği değiştirmiyor, onu bir kat daha zenginleştiriyor (...) insanın edindiği bir kişilikten, bu kişiliğin de gereklerinden kopması düşünülmez." (s.4)

Cansever, kişiliğin yitirilmesinden de söz eder. Kişiliği yitirmek demek onu "herkeslemek" demektir. Bu ise insanlara, topluma ulaşmanın yoludur. Yalnızca kendi kişiliğini öne süren şair, kapsayıcı ve kucaklayıcı olamaz. Şiiri her okuyan kişinin kendini şiirde bulması gerekir. Okuyucunun kendini şiirde bulabilmesi, şairinin kendini "herkeslediğini" gösterir. Şairin kendi huyunu ve mizacını bilmemesini şiirde eksiklik olarak görür. Ona göre şiir, şairin kendi huyunu ve mizacını bilmesiyle kurulur. Kişilik, şiirin temasında, konusunda ya da diğer öğelerinde değildir; daha derinlerdedir. Onu ancak şairin huyunda ve mizacında bulabiliriz. Şairin kendi kişiliğinin peşine düşmemesi onu başka mizaç ve huylarda araması politik şiirin ortaya çıkmasına neden olur.

Cansever (2000), şiirinde bireyi tüm yönleriyle ele almak ister: "İnsanı birey olarak da toplumdaki soyutlanmamış bir birim olarak kurcalamak istiyorum." (s.32) Cansever'deki birey, toplumdaki soyutlanmamış; toplum içinde var olabilen bireydir. Bununla birlikte Cansever, bu bireyin içsel dramını da ele almak istediğini belirtir. Birey konusundaki ısrarlı duruşu, bireyi toplumda canlı kılmak istemesinden kaynaklanır. O, bireyi toplumsal sanat ereğine ulaşma isteğiyle irdelemek istemiştir. (s.32)

"Önemli olan -küçük olsun büyük olsun- insanın trajedisine geçmek, birey olarak ve toplum içindeki konumuna göre trajedi yakalamak. Ben bunu yapmaya çalıştım, diğer dalların yardımıyla." (Cemal Süreya 1997, s.54) diyen Cansever, insanı, genel bir varoluşsal ve trajik unsur olarak ele alıp irdelemek istediğini vurgulamıştır.

Şiirdeki insan ölümsüzdür. Şairin şiirinde yarattığı insan kendisidir. Şiirindeki insanı çağdan çağa yenileyerek yaşatır.

(Cansever 1966a, s.9) "İnsanın olmadığı yerde şiir aramak çabası boş bir çaba değilse nedir?" (Cansever 1982b, s.17) Garip'teki sıradan insanı felsefi ve soyut boyutlarına ulaştırır Cansever (1977): "... dıştan bakılan, yalınlaştırılmış, hatta basite indirgenmiş küçük insandan insana, insanın karmaşık yapısına, onun aynı zamanda toplumun bir birimi olmasına karşın bireyliğine ağırlık verme girişimidir benim genel anlayışım." (s.309) Şiirindeki insanların kendisinde olup bitenlerin toplamı diyen Cansever, bunların kendisindeki duygu ve düşünce dünyasının ifadecileri olduklarını dile getirmiştir.

Şair karşı koyan insandır. "Şair, bazı koşullar karşısında bu koşulları saptamakla kalıyor. Bu edilgen durum bile karşı koymayı anlatmıyor mu?" (Fethi Naci 1960, s.25) Şair, içinde var olduğu toplumu kendine atfettiği niteliklerden sıyrılmak ister. Toplum reddedilen gerçeklerine bir karşılık yeni gerçekler bulmak gerekir. "Geleneklerden, alışkanlıklardan, zorunlu bağlılıklardan kopmakla, sürekli bir boşluğa katlanabilecek miyiz? Ne kadar hayır desek, gene de bir hareket noktası ele geçiriyoruz ki bu da tek cümleyle insanın yeniden keşfedilmesidir." (Cansever 1959c, s.7)

4.2. Şiir ve Düşünce (Poetry and Thought)

Edip Cansever, bireyi toplum içindeki var oluşuyla ilişkilendirerek ele almıştır. Cansever, bireyin toplum içindeki var oluşunu motif olarak değil; bir doku olarak ele alır. Toplum içinde gösterilen birey, çelişkileri ve uyumsuzluklarıyla vardır.

"Düşüncenin şiirini ortaya atmak, sonra da bunu açıklamaya çalışmak benim için eytişimsel (dialectique) bir düşünüş yolu. Yani felsefi ya da didaktik şiir yazmak değil amacım." (Fethi Naci 1960, s.20) diyen Cansever, amacının insan düşüncesine hitap eden, metnin içine yerleştirilmiş bir düşüncenin şiiri olduğunu belirtir. Felsefi ve didaktik şiir, onun poetik anlayışının dışında kalır.

"Şairin düşüncesi şiiridir." (Fethi Naci 1960, s.21) diyen Cansever, şiirini düşünce sağlamlığına sahip olmasını ister. Düşünce ise şiirin amacı değil; kaynağıdır. Eğer düşünce amaç hâline getirilirse felsefe olur. Şiirin salt düşünceyle değil; aynı zamanda duygularla da örüldüğünü hatırlatan Cansever, bu iki belirleyici unsurun dengeli olarak kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Edip Cansever (1959a), "Düşünceyi örtmek alışkanlığı yerine, onu açığa çıkarıp, şiirsel mutluluğa bu yoldan varmayı denemek. Yani düpedüz düşüncenin şiirini bulmak, onu yaratmak..." (s.3) diyerek şiirin temelde düşünmekle başladığını vurgular. Şiiri çözümlemek de düşünce sayesinde mümkün olur.

4.3. Gelenek (Tradition)

Cansever (2000), yazılan her iyi şiirin gelenek içine yerleştiğini vurgular. "Şiir tarihi içinde yer alan, çağdan çağa uyarlanabilen, kendi öz gerçeğini yitirmeden değişebilen bütün şiirler, yaşaması olan örgensel (organik) bir bütünlük kurarlar." (s.55)

Şiirin somutluğu geleneğe eklenip eklenmemesi ile ilgilidir. Yazılan her şiir gelenekten izler taşır. Şiirin somutluğu onun gelenekle savaşımdan sonra ortaya çıkar. Somutluk, şiirin hem geleneğe eklenmiş şiirlerle hem de şairin kendi şiirleri arasında yaptığı savaştan başarıyla çıkmasına bağlıdır. Savaşı kazanmış şiir, somutlanır: "... soyut dediğimiz şiirler ne kapalı, ne anlamsız, ne de toplumcu olmayan şiirlerdir. Soyut şiir olsa olsa yazılmamış bir şiirdir; bir de dediğimiz gibi yazılmış görünüp de belli bir şiir düzeninde yer almamış, geleneğinden kopuk, geleceğe yönelmemiş, salt ozanı ilgilendiren her türlü şiir soyuttur." (Cansever 2000, s.55-56)

"Soyutu somutlamak, kısaca şiirsel sözün yaşamdaki yerini somutlamaktır." (Menemenlioğlu 1960, s.8) Şairin işinin soyutu somutlamak olduğunu belirten Cansever, sözcüklerin ve deyimlerin en soyutuna kadar gitmenin şairin zenginliği olacağını ifade eder. Çünkü gerçeğin anlatımı için soyutlama doğal bir yoldur. İnsan düşüncesinin gelişmesine paralel olarak, varlıkların kavranışında değişiklikler yaşanır. Yeni özelliklerin ortaya çıkması, soyut sözcüklerin artması demektir. Bu yüzden şair, ortaya çıkan soyut bir anlatım metodu seçerek somutlayacaktır. İnsan hayatının gün geçtikçe soyutlaştığını belirten Cansever, insanın yalnızca etiyile kaniyla ve iç dünyasıyla var olmadığını söyler. Bu, modern dünyanın ortaya çıkardığı bunalımlı insandır. Sanatın da bu yüzden insanı soyut olarak ele aldığını savunan Cansever'e göre önemli olan soyut insanı somut hale getirebilmektir.

"Şiir somutlamaktır." (Fethi Naci 1960, s.23) diyen Cansever, somutluğun şiirin güzellik ölçütü olduğunu vurgular. Her ne kadar duygu ve düşünceler soyut kavramlar olsalar da bunlar, topluma aktarıldı mı somutlaşırlar. Yani şiirin somut oluşu onun toplum içerisinde bir köşe başı tutmasıyla ilgilidir. Somutluk için önemli olan, insanların hayatında yer edinmektir. Şiirin somut olabilmesi için iyi şiirlere ihtiyaç vardır: "... düşünceler düşünceleri, şiirler şiirleri somutlar. Yoksa düşünce de şiir de bir başına bırakıldıkları zaman elbette soyutturlar." (Cansever 1961, s.3)

Cansever (2000)'e göre şiir bir icat değil; eğer icat olarak algılanırsa o zaman somutu somutlamak gerekir. Cansever'e göre Türk şiirinde böyle bir hataya düşülüyor. Batı şiirini soyut şiirin uç noktasında görmek şairleri aldatıyor. Bu da kuru taklidi; boşlukta kalan bir şiiri doğuruyor. Ona göre Batı şiiri günlük olayların yanında, o toplumun tarihi, kültürü, şiir geleneği ve zengin bir dile yaslanmalarıyla somutlanıyor. Türk şiirinin somut olabilmesi için kendi kültürü içindeki ilkelere dayandırılmalıdır. Aksi takdirde şiirler soyut kalacaktır. "Soyut şiir yapıyorum diye, bilinçaltı saçmalıklarını dökenleri de, salt dış gerçeklere bağlanıp sanattan yoksun mısralar düzenleri de anlamıyorum ben." (s.71)

4.4. Anlam (Meaning)

Etip Cansever (1960a), mensup olduğu İkinci Yeni hareketinin suçlandırıldığı "anlamsızlık"ı reddetmiştir. O, şair açısından şiirde iletilmesi güç duygular nedeniyle anlamlı olabilme güçlüğü çekildiğini kabul etmiş; ama bunun anlamsızlık olmadığını savunmuştur: "Şairin alışılmamış duyguları, okuyucuya iletilmesi güç duyguları yok mudur? Niye olmasın?" (s.3) Ona göre şiirin anlamı okuyucuyla yakından ilgilidir. O, anlam konusunda şiir ve okuyucu arasında ilgi kurar. Şiirle okuyucu arasındaki ilgilerden biri, okuyucunun şiir bilgisi, kültürü, birikimi, algılama biçimi hatta zekâsına bakarken diğeri de onun duygusal hazır oluşuna yada serbest çağrışım yeterliğine hitap eder. "Gerçek şiir aydınlıktır; ne var ki ona yakınlaşmanız oranında aydınlıktır." (s.3)

Cansever, şiiri anlam bakımından "kapalı" olarak bulunmasının mümkün olmadığını ifade eder. Şiirden anlayacak kadar bilgisi bulunmayanlara göre şiir kapalıdır, onlar için bir anlam ifade etmez. "Şiiri açık-kapalı diye ikilendirmek yanlıştır. Kapalı şiir yoktur; olsa olsa şiire kapalı kişiler vardır." (Cansever 1960a, s.3) diyen Cansever, bu görüşlerini başka bir yerde izah eder: "İyi yapılmış her şiir aydınlıktır. Bir şiiri okuyup da onu karanlık bulanlar; o şiirin öldürdüğü dünyaya kendilerini kapalı tutanlardır." (Cansever 2000, s.71)

Cansever (1957)'e göre, şiirin anlamı mısra kurulduktan sonra ortaya çıkmaz: "Anlamı mısra ve şiir kurulduktan sonra belirebilecek

bir şiire, çalışma tarzına aklım yatmıyor. Hem de marifet değil bu." (s.11)

Şiirle bir şeyler anlatıldığı zaman şiirin anlatma gücü artar. "... şiirin anlatma gücünün artması, şiirle bir şeyler anlatıldığı zaman ortaya çıkar; yani kapalılık, söyleyecek sözü olmayan yeni şairlerin sıığınağı değildir, diye düşünöldüğü zaman." (Cansever 2000, s.71)

İkinci Yeni Şiirinin anlamının Garip şiirinininki gibi açık olmamasından ötürü kimi şairler şiirlerini açıklama gereğı duymuştur. Bu açıklamalar, genellikle tartışma konusu olmuş; Cansever de bu tartışmalara katılmıştır. Ona göre, şiire açık olan okuyuculara şiiri açıklamak gerekmez; oysa şiire kapalı olan okuyuculara şiiri açıklamak gerekebilir: "Önce şiir karşısında iki çeşit okuyucu vardır. Bunlardan birincisi şiire açık, ikincisi kapalı olan okuyucudur. Birinci bölüğe girenler onu anlayan, yani şiirin varlığıyla, kendi varlıkları arasında araçsız, yakın ilgiler kurabilen kimselerdir. Ötekiler aynı yakınlığa araçsız olarak varamazlar. İşte bu gibi kimselere açıklamalar yapmak gerekli olabilir." Şiir açıklamaları şiirle araçsız ilgi kuramayan kişilere yalnızca bilgi verir; ama onları şiirin gerçek yapısına ulaştırmaz. Bununla birlikte Cansever (1959d), şiir açıklamalarını gereksiz bulur: "... bir şiiri açıklamaya kalkmak şiiri değil de şiirin seçtiğı düzeni açıklamak olur ki, bu da şiiri çıkış noktasına yani ham maddesine çevirmek gibi gereksiz bir işlemdir." (s.6-7)

"Şiirin anlamı şairin kişiliğine sıkı sıkıya bağlıdır." (s.6) Bir şiiri doğru anlayabilmek için şairinin kişiliğini bilmek gerekir. Şairin kişiliğı bilinmediğı takdirde anlatılmak istenen tam olarak kavranamaz. Edip Cansever, bu konuda "Tanrı güzeldir, diye bir mısra düşünelim. Bu mısra Tanrıya inanan biri tarafından yazılmışsa, o kişi Tanrıyı övüyor, Tanrıyı yüceltiyor der geçeriz. Yok, eğer aynı mısrayı Tanrı inancı taşımayan biri söylemişse, en azından Tanrıyla eğlenildiğı sonucunu çıkarmamız gerekir. Görölüyor ki şiirin anlamını, şairin kişiliğinden ayırmak kolay değil." (s.6) diyerek şiirin anlamının şairin kişiliğıyle ilgili olduğunu dile getirmiştir.

Cansever (1959d), şairin asıl anlatmak istediğine yaklaşmak ve anlatmak istediğini büyük ölçüde kavramanın önemini vurgular: "Oysa şairini tanımadığımız bir şiirden yüzde yüz özdeş anlamlar çıkarmasak bile gene de bir anlaşmaya varmamız gerekmez mi? (...) Bir şiiri değerlendirirken, o şiirin sınırlarını bilmek gerekir; fazlası bizim şiire eklediklerimizdir. Şiirin gerçek değeri ise bu ek yaşantıların dışındadır. Demek ki kendi anladığımızdan çok, şairin ne anlattığına bakmak daha yerinde olur." (s.6) Şiirin anlamı okuyucusuna göre değişir. Yine de şiir temelde bir şey anlatmak ister. Okuyucunun bunu bulma çabası içinde olması gerekir. Valéry'nin "Şiirlerime ne anlam verilirse anlamları odur (...) Gene de şiirin amacı belirli bir şey anlatmaktır." (s.7) şeklindeki görüşüne katılmakla birlikte Cansever, şiirin okuyucuya göre farklı anlamlar ifade edebileceğini ifade eder. O, farklı algılayışların şairin kişiliğinin dışarıda bırakılması sonucunda mümkün olduğunu dile getirir. İyi bir şiir anlam bakımından açıktır. Kötü yazılmış şiirler ise anlam bakımından kapalıdır. İyi bir şiirin anlamca kapalı olması demek, onu okuyanların kendilerini o şiirin ifade ettiği dünyaya kapalı tutmalarındır.

"Yazarınca bile güç anlaşılın nice bölümleri vardır şiirin. Bu bölümlerse şiire bir akış kazandıran; onun olmak istediğı gibiliğı pekiştiren, belki de anlaşılmazın simgesi olan bölümlerdir: yaşanırsa da açıklanmaz; kavranır ama anlaşılmaz." (Cansever 1966b, s.4) Görölüyor ki şiirdeki bazı bölümler yaşamdan alınmışsa açıklanmayan bölümler de olacaktır. Bunlar ancak kavranır. Mantıksal cümle isteğine karşı gelmeyenler için alışkanlıkları tazeleyen, somutlayan hatırlatıcı nesnelere dir.

Şair, şiirini belirli durumların, bilinenin anlatıcısı olarak görmez; belirsiz durumları anlatabilsin diye yazar. O, şiirinde kullandığı unsurların belirsiz kalabileceğini savunur. Bununla birlikte şiirde tek anlamlılıktan yanadır: "Neyi söylüyorsam tam yerini bulmasını isterim, ben şiirim ç çeşitli anlamlara gelmesini istemem. Bu kadar salt şiirden yana değilim." (Cansever 2000, s.102) Cansever'in bu görüşleri, saf şiiri dışlasa da esasında şiirleri saf şiire örneklik edecek niteliktedir.

Şiirin temelde anlamı amaçladığını dile getiren Cansever (2000), yeni kelimeler üreterek anlamın imkânının güçlendirilmesi gerektiğini savunur: "Ozan, kelimelerin olanaklarını zorlamalı. Hatta yeni kelimeler yaratmalı, diyorum. Ama bunu, şiire yeni anlamlar, bilinmedik hazlar getirmek için yapmalı." (s.70)

Şiirin bazı düşünce yöntemlerinin yardımıyla ortaya çıkarılabildiğini belirten Cansever (1961), şiirin şiir ayarına vurularak ölçülmesi gerektiğini belirtir. O, şiirin şiirle ölçülmesini ise şu şekilde açıklar: "Şiire, salt iç tepkilerimize uyararak değil de tarihin, yaşadığımız çağın, belli bir şiir geleneğinin, okuduğumuz şiir sayısının, edindiğimiz şiir ekininin aracılığıyla bakmak gerekir." (s.3) Şiir değerlendirilirken iç tepkiler sınırlandırılır, gerçekte bu sınırlandırma ise özden öze biçimden biçime kayıp durmaktan ibaret olmalıdır. Bir şiiri değerlendirirken, yalnızca tek ulusun şiirleri ölçüt olmamalıdır. Ölçüt, dünya şiir yazını içerisinde yer alan tüm dönemler ve şiirler olmalıdır. Cansever, şiir ölçütünün geniş bir bilgi ve kültür birikimine baktığını savunur.

Şiir donmuş bir düşünceyle değil; devinim hâlindeki bir bakış açısından değerlendirilmelidir.

4.5. Uzun ve Kısa Şiir (Long and Short Poetry)

Kısa şiirin tanımını "...niceliksel olarak bir sayfayı aşmayan, nitelik olarak da bir anlık duyguyu ya da düşünceyi ileten şiir" şeklinde yapan Cansever (2000), uzun şiiri ise şöyle yapar: "... sorunsallık söz konusudur." (s.84) Düşünceye ağırlık veren şiirler uzun şiirlerdir. Uzun şiirlerinde ayrıntıyı kullandığını söyleyen Cansever, uzun şiirdeki bu ayrıntıların bir bütünün parçaları olmamasını "zenaat" olarak yorumlar. Uzun ya da kısa şiir ona göre bir teknik sorundur. Şiirin uzun ya da kısa olması yüzeysel bir ayırmadır: "Gerçekte şiir uzun da olsa, kısa da olsa, şair kişiliğinden gelen tek sözü söylemiş oluyor. Bu tek söz de kimi zaman uzun şiiri, kısa şiiri yaratıyor." (Menemenlioğlu 1960, s.8)

Ona göre, uzun şiirler soruların olduğu yerdir. Çünkü Cansever, kendi şiirinde, sorular sormaya çalıştığını ama temelde bu soruları yanıtsız bıraktığını ifade eder. O, amacının bilinmeyene ulaşmak olduğunu söyler.

Şair güzel bir şiirden etkilenebilir. Şair etkilenmeyi doğal karşılamalıdır. "Ben aynı etkilenmeyi romandan, hikâyeden, oyundan da çıkarabiliyorum (...) Günümüzde türler arasında bir yaklaşıma var; birbirlerine yakın seyrediyorlar." (Cemal Süreya 1997, s.49) diyen Cansever, öteki edebi türlerden yararlandığını, bunun da eserlerine çok boyutluluk getirdiğini ifade etmiştir.

"Bir de ben hikâye, roman, oyun öğelerinden yararlanıyorum şiirde. Bunlar şiirimi değiştirmeye yol açıyor." (Cemal Süreya 1997, s.49) diyen Cansever, şiirin başka kaynaklardan yararlanması gerektiğini vurgulamıştır. Ancak başka kaynaklardan yararlanırken şiirin kendisinden sapmamak gerekir.

Duyumlar yoluyla, kurgusal düşünce yöntemleriyle, ampirik kargaşadan sonuçlar çıkarılarak bakılan doğa, şiir içinde suni kalacaktır. Cansever'e göre diyalektik yöntemle başvurulmadan elde edilecek yenilik eskinin tekrarı olmaktan öteye geçmez. Şiiri kalıcı

yapan, çağdan çağa ulaştıran onun özündeki devinimdir. Bu devinin geleceğin çağrısıyla büyür ve gelişir. Şiirin kendini aşamaması, onun doğayla kaynaşmayı göze alamamasından kaynaklanır. Cansever (1966a)'e göre, Divan şiirindeki doğa, yapaydır, şiirde belli mazmunlar çerçevesinde yer alabilmiştir. "... bugün yeni yetişmekte olan şairlerin diyalektik açıdan 'doğa-insan-şiir' ilişkisini yeniden ele almaları, bu ilişkiyi felsefi temellerine de inerekten derinleştirmeleri, şiirimize yepyeni boyutlar kazandıracaktır." (s.9) Diyalektik yöntem ise insanın kendini doğanın bir parçası olarak görmesi şeklinde açıklanabilir. Çünkü Divan edebiyatındaki teolojik yan, insanın kendini maddeden soyutlaması, doğadan koparmasına neden olmuştur. Cansever, şiirindeki doğanın kendisini yalnızlığa sürüklediğini ve bunun da ona monolog ve diyalog gibi kimi teknikleri kazandırdığını ifade etmiştir.

Cansever (1982b), geleneği kendisini kabul ettirmesi bakımından hesaba katılması gereken bir kaynak olarak görür: "Geçmişte yazılmış iyi şiirler, bugün yazılmış ya da yazılmakta olan şiirlerde akacak bir damar bulurlar. Şiirler arası bir kan dolaşımı kuralıdır bu." (s.17) Cansever geleneği Türk ve dünya edebiyat mirası içerisinde bir bütün olarak görür. Her sanatçı gelenekten yararlanabilir. Fakat Cansever, Divan edebiyatında yaratılan insanın, doğanın aşkın soyut olması ve gerçeği yansıtmaması bakımından yapay gördüğünü belirterek kendisinin divan şiirinden yararlanmadığını ifade etmiştir. O, gelenekten yararlanmayanları Cemal Süreyya'nın da ifade ettiği gibi son istasyondan trene atlayan insanlara benzeter. "Daha önceki kuşakların, bir önceki kuşağın yaptığını değerlendirmeden, en son atılımın arkasından gidiyorlar." (Cemal Süreyya 1997, s.52) Gelenekten yararlanmayan ya da geleneği bilmeyen şairlere yönelik olarak yapılan bu eleştiri neticesinde, gelenek hakkında bilgi sahibi olunması ve ondan yararlanılması gerektiği sonucuna ulaşabiliriz. Her ne kadar Cansever'in "Divan şiirinden yararlanmıyorum." deyişi çelişki olarak görünse de esasında o, halk şiiri ve önceki şiir akımlarından yararlanmıştır. Gelenekten yararlanmadığı takdirde ozanlık katına erişilemez.

Cansever, bütün şiirlerin bir gelenek düzeni kurduğunu ve bu düzenin dışında kalan şairlerin yaşama alanı bulamayacağını belirtir. Batılı anlamda bir şair, şiir geleneğini bir tarafa koyamaz. "Hiçbir zaman şiiri düzenleyen el yalnız kalmıyor." (Cansever 2000, s.47) demesiyle geleneksel bütünlüğün şiire etki ettiğini dile getirmiştir.

"Batı'nın şairlerinden birtakım şiir öğeleri sonra bunu kendi gerçeklerimize dönüştürmek şiir için doğal bir kaynaktır." (Fethi Naci 1960, s.23) Batı'nın şiir öğelerini almak öykünme değildir. Öykünme aynı uygarlık dairesi içinde söz konusu olabilir. Zira uygarlık çizgisi başka olan Batı'nın şairlerine öykünme ya da onları olduğu gibi taklit zaten söz konusu olamaz. "Her şair güzel şiirden etkilenir doğal olarak, etkiden de korkmamak gerekir. Ben aynı etkilenmeyi romandan, hikâyeden, oyundan da çıkarabiliyorum... günümüz türleri arasında bir yakınlaşma var: bir birlerine yakın seyrediyorlar. Öbür türlerden yararlandığım zaman belki birçok yanlılık; çok boyutluluk kazanıyorum." (Cemal Süreyya 1997, s.49)

4.6. Ses (Sound)

Cansever, uyak ve diğer klasik ses sanatlarına karşıdır. Şiirdeki sesi bunların dışında sağlamak ister. Bunların dışında bir ses üretmek genel anlayışın dışına çıkmaktır. O, sesin şiirin bütününde gezindirilmesinden yanadır. Cansever (2000) yine de uyak ve ses benzerliklerini atmak istediğini ancak buna engel olmadığını belirtir. "Ben şiirde akustik diye bir şey düşünüyorum: şiiri bir yapı, bir mimari olarak ele almak, seslerin dağılımını düşünüyorum."

(s.101) İyi bir ses dağılımının şiirin biçiminden kaynaklandığını belirten Cansever, sesin sert ya da yumuşak oluşunu şiirin içeriğiyle ilişkilendirir.

Şiirdeki sesin yumuşak, rahat ve hafif oluşunu "güzel" olarak değerlendiren Cansever, erkeksi bir tavır takınmayı doğru bulmaz. Bunu toplumculuk adına yapan şairleri eleştiren Cansever, anlatmak istediğinin 'dişil' bir ses üretmek olmadığını da belirtmiştir. Cansever'e göre içerikle sesin birbirine paralel olması gerekir. Sesin rahat, yumuşak ve hafif oluşuyla içeriğin erkeksi yani toplumsu oluşunu bir birine paralel bulmadığı şairlerin şiirleri için "şiirsel travesti" (Cemal Süreya 1997, s.49) yorumunda bulunur.

Cansever (1982a) "Yeni bir şiire başlıyorsan, kafamda mutlaka sözcüklere dönüşmemiş bir ses akımı vardır." (s.71) diyerek işitsel imgelemi oluştururken somut dünyadan aldığı duyuumlardan yola çıkar: "Yokuş çıkan bir kamyonun temposu da olabilir bu, yüz metre koşan bir atletin hızlı temposu da." (s.71) Cansever, ilk birkaç dizeyi yazdıktan sonra "...onları, içinde bulunduğum ruh hâline yakınlaştırarak istediğim sesi ve kıvamı elde etmeye çalışırım." (s.71) Şair şiirindeki ritmi bu şekilde bulmaya çalışır. Cansever, ilk birkaç dizenin bu ritmi bulmak yolunda bir hazırlık olarak görür. Fakat bu ilk birkaç dize şairin ruh durumunun izdüşümü veya yansıması değildir. Şair ilk birkaç dizenin bu yüzden kendine yabancı kaldığını belirtmiştir.

4.7. Biçim (Form)

Cansever (1966b), şiirin biçim olduğunu belirterek değişik biçimler yaratma sanatı olduğunu ifade eder. O, yaratmanın ilk koşulunu ölü biçimlerden kaçınmak olduğunu ifade etmiştir: "Yaratmanın ilk koşulu, işlekliğini yitirmiş, dongun (caduc) ya da ölü diyebileceğimiz birtakım şekillerden kaçınmaktır." (s.4) Cansever, her şairin ve şiirin kendine özgü bir biçimi getirmek zorunda olduğunu da dile getirmiştir: "...her gerçek şiir, kendine özgü bir ölçüyü de birlikte getirmek zorundadır. Bu ölçüyse özgüdür (specifique), bağımsızdır." (s.4) Cansever'e göre şiirin içeriği aynı zamanda şiirin hareketini belirler. Bu hareket özü koşullandırmakta, ona kalkındırıcı bir rol oynamaktadır. Bu çakışık durum şaire göre ne öz ne de biçimdir. Bu ortaya konulan şiir ürünüdür. Şiir ürünü, öz ve biçimden oluşur.

Cansever, şiirin salt biçimden ibaret olmadığını dile getirmiştir. Şiire biçim bakımından yeni olanaklar sağlamak iyi şiir yaratmaya ya da iyi şair olmaya yetmez. Şiirin değişik biçimler yaratma sanatı olduğunu söyleyen Cansever, bunun şairi kişiliğine götüren yol olduğunu dile getirmiştir. Diğer yandan kendisinin biçim kaygısının olmadığını ve onun nasıl geldiyse öyle kullanıldığını söyleyen Cansever, biçimin belli bir tanımının olamayacağını ve şiirden şiire değişebileceğini ifade etmiştir.

Mısranın tanımını "...mısra da sağduyu gibi, beğeni eğitimi, töre anlayışı gibi bize önceden aşılınmış bir ön güzellik duygusu." (Cansever 2000, s.58) şeklinde yapan Cansever, mısracı anlayışa karşıdır. Mısra yerine usu ölçü olarak almak gerekir. Usun ölçü yapıldığı şiirler de güç şiirdir. Ona göre, mısracı anlayış, klasik edebiyatın anlayışıdır. Çünkü saray çevresinde gelişen bir edebiyatın yaptıklarını kimse sorgulayamaz. Geleneğe saygı yüzünden mısracı anlayışa sahip çıkılıyor. Bu anlayışın yenilmesi için usun ölümsüzlüğüne ihtiyaç vardır. Usun ölümsüzlüğü demek, onun durmadan değişmesi, kendini çağdan çağa yenilemesidir. Cansever (2000), şiirdeki mısracı anlayışın da yenilebilmesi için "Şiiri, tarihsel-toplumsal koşullarından soyutlamayı düşünmedikçe mısra da işlevini

ytirmiş sayılmaz." (s.59) şeklindeki görüşleriyle mısraçı anlayışından kurtulmak gerektiğini ifade etmiştir.

Şiir güç anlaşılır olabilir. Bu tarz şiirler "Mısradaki sese ya da algılarının 'mantıksal cümle' isteğine karşı gelemeyenler için bu gibi şiirler, olsa olsa onların alışkanlıklarını somutlayan, alışkanlıklarını tazeleyen birtakım hatırlatıcı nesnelere." (Cansever 1966b, s.4) Görülüyor ki Cansever'e göre mısra yalnızca bir alışkanlıktan ibarettir.

Cansever, mısranın bir birim olarak yürürlükten kalkmasını dramatik öğelere ortam sağlandığı biçiminde yorumlar. Onun bir birim olarak kullanılmaması insanın daha çok boyutlu, çok yanlı görünüşüyle incelenmesine olanak sağlamıştır. Cansever'in, mısraı bir birim olarak ele almasının nedeni, birimin ölçülebilir değerler için kullanılıyor oluşundan kaynaklanır. Bu yüzden şiirin de niceliksel ya da değişmez bir olgu olmayışı, mısranın bir birim olamayacağı sonucunu beraberinde getirir: "İnsanı, durmadan değişen insanı amaçlayan şairin, mısraya, bu işlevini tamamlamış dirimsiz kalıba öncelik tanınması, şiiri insani değerlerinden soyması anlamına gelecektir." (Cansever 1966b, s.4-5) Mısranın mısraya örnek tutuluşunu reddeden şair, "dirimsel şiir" dediği bir kavram kullanır. Bu kavram, şiirin orijinal ve çağdaş olmasıyla açıklanır.

Şiirde anlatılanlar tek boyutlu bir nesnenin, durumun açıklayıcısı değildir. Söz konusu nesne ya da durumlar çok boyutludur. Şair, "...usta bir elmas yontucusu gibi sözcükleri de yonta yonta çok görünüşlü bir nesneye çevirir." (Cansever 2000, s.32) Cansever, dili şairin elinde ilkin işlenmemiş bir hammadde olarak görür. Yukarıda da söz edilen dilin yontulması konusuna Cansever, bir söyleşisinde şöyle açıklık kazandırır: "Bu hammadde duyguların, düşüncelerin işleyişine göre yontulur. Şair, yonttuğu dilden başka bir dil çıkarmaz; yepyeni, üstün, seçkin, duru bir dil ortaya çıkarır." (Hızlan 2002, s.94)

Cansever (2000)'e göre şiirde derinlik dilde aranmalıdır. "Şair yetinmesini bilmeli; büyüklüğü, derinliği dilde aranmalıdır." (s.65) Ona göre şiirin dili, anlaşılır olmakla birlikte konuşulan dil ile gelecekte konuşulacak dil arasında köprü işlevini üstlenmelidir. Temelde şiir dili diye dilden bağımsız bir dil yoktur. "Ozanlar, halkın konuştuğu dille onun gelecekte konuşacağı dil arasında yapıcı bir iletken durumdadırlar; yani halka, gene halkın kullandığı dilin tadını, gizlerini, inceliklerini ulaştırmakla görevlidirler. Ben şiir dili deyiminden bunu anlıyorum sadece. Oysaki şiirden şiire değil de, şiirden topluma akan, toplumla bağdaşan, akıcı, yayılğan bir varlıktır, diyorum şiir dili. Ozansa dilin vardığı en son durağın temsilcisidir. Yoksa şiir dili diye yalnızca ozanların anlayabileceği, toplumdan bağımsız bir dil yoktur, olamaz." (Cansever 2000, s.81-82) Dili bakımından yoğun ve yeni olan şiirlerin toplumun hazır olmayışı açısından anlaşılamayacağını belirten Cansever, bu nitelikteki şiirlerin çağdaş kimi şairlerin şiirlerinden daha geç ulaşabileceğini de vurgular.

Cansever (2000), halk deyişlerinden, sözlerinden; halkın kullandığı dilden yararlanmak gerektiğini belirtir. "...şarkı sözleri, atasözleri, halk türküleri, halk şiirleri, ilanlar, afişler, halk arasında yaygın argo deyişler gibi bir takım kalıpların sezdirilmeksizin kullanılması ya da bunlardan yararlanılması gibi bir düşüncem var. Şairin Seyir Defteri'nde böyle bir şey denedim." (s.91-92) Görülüyor ki Cansever, bütün bu sayılanlardan sezdirilmeden yararlanılması düşüncesini taşıyor. Dolayısıyla Cansever, şiirdeki dili bir sözcükler kombinasyonu olarak görmektedir. Şiir içerisinde herhangi bir kelime, kelime grubu şiirin bütünü içinde eritilmelidir. Bunlara özel bir vurgu niteliği verilmelidir.

Cansever (2000), şairin kelimelerin olanakları zorlaması gerektiği fikrini de taşır. Bu zorlama, gerekirse yeni kelimeler yaratmak biçiminde olmalıdır. "...bunu şiire yeni anlamlar, bilinmedik hazlar getirmek için yapmalı." (s.70) Yine Cansever, şiire yeni anlamlar, hazlar getirmek için halk ağzından ve folklardan günümüz şartlarına uyacak bir biçimde yararlanmak gerektiğini belirtir. Bu yüzden Cansever (2000), "Halk ağzını, halk deyimlerini yeniliyerek de şiire yeni alanlar hazırlanabilir." (s.70) görüşünü dile getirmiştir.

Öz-Türkçenin kullanılıp kullanılmayacağı tartışmalarına katılan Cansever, ılımlı bir dilden yana olduğunu belirtir. Toplum tarafından kabul edilmiş sözcüklerin benimsenebileceğini ve şiirde kullanılabileceğini savunur. "Bir sözcüğün çağrışımı benim için önemli. Örneğin "aşk" yerine "sevgi" diyemiyorum ben. Değiştirmeye gelince hence bu şiirin anlamını değiştirir; o şiir başka şiir olur." (Fethi Naci 1960, s.24)

5. SONUÇ (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Şiirdeki anlamın esas olmadığını savunan Cansever, şiirin yalnızca mana olmadığını söyleyen Ahmet Haşim'e yakın durur. Anlamın şiirde biraz kapalı olması gerektiğini ifade eden Cansever, bu açıdan Fransız sembolistlerini de hatırlatır.

Şiirde mutlaka bir düşünce olması gerektiğini ifade eden Cansever, toplumcu şairleri özellikle de Nazım Hikmet'i hatırlatır bize. Zira Cansever şiirin kamuyu aydınlatması gerektiğini savunmuştur. Şiirindeki insanı da bu çerçevede ele alan şair, bireyi toplum içindeki var oluşuyla değerlendirmek istemiştir. Nazım Hikmet de bireyleri toplum içindeki var oluşlarıyla ele almıştır.

Şiirin soyut ya da somut oluşunu faydacı bir anlayışla değerlendiren Cansever, toplum hayatında etkin bir yer tutan şiirleri somut, toplum hayatında var olmayan şiirleri soyut olarak değerlendirmiştir. Yer yer faydacı şiir görüşüyle yine 1940 sonrası toplumcularını hatırlatır.

Şairin kişiliği konusunda toplumculardan uzaklaşan Cansever, bireyci bir anlayış ortaya koyar. Şairin yalnız kalması gerektiğini söyleyen Cansever, onu varoluşsal bir sürecin içine koymak ister. Fakat Cansever bunu şairin kendisini "herkeslemek" amacıyla yaptığını belirtmiştir.

Gelenek konusunda orta bir yol seçen Cansever, ne fazla gelenekçi ne de gelenekten tamamen kopuk bir düşünceye sahiptir. O, Türk şiirini geleneksel bir bütünlük içinde değerlendirir. Cansever, kendini halk şiiri geleneğine bağlı hissetmiştir.

Garip Akımı'nın biçimi tamamen yıkmasıyla özgürleşen şiiri destekleyen Cansever, biçimsel dayatmalara karşıdır. Cansever her şiirin kendine özgü biçimi getirmek zorunda olduğunu ileri sürmüştür.

Mısra konusunda Türk şiirinde orijinal bir düşünce ortaya koymayı başaran Cansever, dramatik öğelere ortam sağlamak istediğini belirtmiştir. Mısracı anlayışa karşı olduğunu da belirten Cansever'in bu görüşleri yine de serbest şiirin mısra anlayışıyla paraleldir.

Ses konusunda da Ahmet Haşim ve Yahya Kemal'e yakın duran Cansever, şiirde sesin en önemli unsurlardan biri olduğunu belirtir. Bu açıdan Ahmet Haşim'in şiirin bütününde bir musikinin olması gerektiği görüşüne yakındır.

Dil konusunda yine Garip akımı şairleriyle aynı görüşleri paylaşan Cansever, halkın dilini kullanmak gerektiğini ısrarla vurgulamıştır.

Cansever'in ifade ettiği şiir hakkındaki düşünceler, genel olarak Türk Edebiyatında daha önceden kimi şairlerce ortaya konmuş poetik görüşlerle paraleldir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Cansever, E., (1957), "Edip Cansever'in Cevabı (İkinci Yeni İçin Ozanlar Ne Diyor?)", *Pazar Postası*, S.5, 27 Ocak 1957
2. Cansever, E., (1959a), "Düşüncenin Şiiri", *Yeditepe*, S.8, 16-31 Temmuz 1959
3. Cansever, E., (1959b), "Soruşturma", *Yelken*, S.33, Ekim 1959
4. Cansever, E., (1959c), "Şiir Üstüne Bir Konuşma", *Yeditepe*, S.1, 1-15 Nisan 1959
5. Cansever, E., (1959d), "Şiiri Açıklamak", *Yeditepe*, S.4, 16-31 Mayıs 1959
6. Cansever, E., (1960a), "Kolaylaşan Şiir mi Eleştirme mi?", *Yeditepe*, S.23, 16-30 Nisan 1960
7. Cansever, E., (1960b), "Yalnızlık, Yenilik ve Katılaşanlar Üzerine", *Yeditepe*, S.25, 16-31 Mayıs 1960
8. Cansever, E., (1961), "Şiiri Şiirle Ölçmek", *Yeditepe*, S.36, 1-15 Şubat 1961
9. Cansever, E., (1966a), "Doğa Vatandaşlığı", *Papirüs*, S.1, Haziran 1966
10. Cansever, E., (1966b), "En Genç Şairlere", *Papirüs*, S.3, Ağustos 1966
11. Cansever, E., (1977), "Başlıksız", *Türk Dili*, S.309, Haziran 1977
12. Cansever, E., (1982a), "Bütün Mutlulukların Toplamı", *Gösteri*, S.21, Ağustos 1982
13. Cansever, E., (1982b), "Günümüzde, Şiir Yaratışında Divan Şiirinden Yararlanılabilir mi?", *Gösteri*, Nisan 1982
14. Cansever, E., (2000), *Gül Dönüyor Avucumda*, Adam Yayınları, Aralık 2000
15. Cemal S., (1997), *Güvercin Curnatası (Cemal Süreya ile Konuşmalar)*, YKY, İstanbul 1997
16. Fethi N., (1960), "Edip Cansever'in Antikacı Dükkânında", *Dost*, C.7, S.31, Nisan 1960
17. Hızlan, D., (2002), "Edip Cansever'le Söyleşi", *Edebiyat ve Eleştiri*, S.63, Eylül-Ekim 2002
18. Menemenlioğlu, M., (1960), "Edip Cansever Anlatıyor", *Varlık*, 15 Aralık 1960